

15. aastakülg

Fr. R. Paulzwardi oim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

1023

Uffit number 15 top.

Meie Mats

Nr. 116.

Laupäeval, 5. (18.) novembril, 1916.

Nr. 116.

Italia uus raskes suurtükivägi Trentino all.

Profektori roo eestlased. Kõik sõjaalgusest saadik sõjaväljal.

Proua Leeni lahutus.

Emald G. Seeligeri lõbus roman. (Järg 15.)

Fritz sammus verandatreppist üles ja tegi proua Detleffeni ees korraliku tumarduse. See ei pannud teda nagu täheleegi.

"Armuline proua!" ütles Fritz ja tegi häbeliku näo, kuna Tillo-onu rinna ette ajas. "Mina haavasin teid ja palun andeks."

Proua Detleffen vaatas tale otse ja ei vastanud midagi. "Ma loodan, et mulle andeks antakse!" ütles Fritz vaikelt, eht küll ta püues terve tulepurstamägi kihises. "Mina olin niisuguses — seiskorras, mida ma väga tahetjen." "Mina ei usu teie otskohejuft!" vastas proua Detleffen kõrgilt.

"Selle juures on sul õigus, armas Leeni!" pahwatas Fritz, parandas ennast aga ruttu. "Wabandage, armuline proua, nõnda oleks ma wähest ütelnud, kui mul loll mõte weel peas oleks. Kuid seda enam ei ole ja ma töotan kõik tegemata jätta, mis teid mõiks haawata, ja ei taha ka enam teie õnnel tahtisuseks ees olla."

Sõna "õnn" juures tegi Tillo-onu peaga tahtmata liigutuse, mis nitutamise moodi näis olewat. Fritz tergitas aupakkimult kübarat ja kadus — tema järel waht.

"Üsna normal ta weel ei ole!" julges proua Gerstenberger tõendada, kes waheajal julgust mõttes jälle wälja oli tulnud.

"Noh," ütles Tillo-onu. "Enam ei wõi waimuhaigelt nõudagi. Tema palus andeks, ja asi tahe!"

"Kui ta aga midagi uut jälle wälja ei mõtle," hoiatas proua Gerstenberger,

Kuid efiotsa polnud niisugust hädaohtu märgata. Fritz läks Gottlieb Tõle seltsis erandusemajasse tagasi, kus nad weini hakkasid jooma. Ja et wihma sadas, siis ei ehitatud neid keegi.

Kui proua Detleffen järgmisel hommikul kõnetunnile läks, küsis doktor Nörenberg temalt, kuidas leppimine läinud.

"Änan!" vastas proua weidi külmalt. "Ütles oma salmi ära ja läks."

"Nagu mulle teatati," kõneles arst edasi, "on ta ometi jälle iseäralise tähenduse teinud, millest arvata wõib, et ta weel mitte täitsa terve ei ole."

"See oli juba ette näha!" arwas pr. Detleffen. "Üleüldse näib tal õige teraw feel olewat."

"Kuid sellegipärast palun ma teid, et teida oma seltsi katjuskite tõmmata," kõneles Nörenberg. "Mina räägin kui arst ja usun, et teie selle arstimis juures tarwilik olete. Wististe ei ole see teile terge, sest et ta teid haawas. Kuid asja huwituse pärast palun ma teid südamest, minuga see-ord käsitäes talitada."

"Kui see teile head meelt teeb, siis muidugi heameelega," lõpetas proua Detleffen ja lahkus.

Kui tund aega hiljem Tillo-onu kõnetunnile tuli, tehti plaan walmis. Dr. Rõndel, kes ka seal juures oli, tegi algust.

Fritz pidi Brodeni mäele kaasa minema.

Tillo-onule ei meeldinud see sugugi, sest tema ootas sellest sõidust hoopis midagi muud. Wahi kaatuleku keelas ta igatahes ära.

"Dodate!" hüüdis Dr. Rõndel mõidurõõmsalt. "Wahi asemel tuleb õõruja Brockenile! Homme on pihapäew ja asi läheb toredaste!"

"Jm!" tegi Tillo-onu. "See juba lähels!"

"Siis lööme kats kõrbeft korraga!" kõneles doktor Rõndel waimustatult edasi ja doktor Nörenberg nitutas heakskiitwast. "Niisugune iseäralik haigus nõuab ka iseäralisi abinõusid. Peale selle ei ole haigel aimugi, et õõruja tale wahiks mõiks olla. Ja siis näeme, kas ta terve on wõi ei. Mina muidugi tean juba ette, et katse nurja läheb."

"Kuid sellegipärast teeme ta läbi!" otustas Dr. Nörenberg. "Palju muidugi oleneb proua Detleffeni ft. Olen kindel, et sel daamil tarwilik osa takti on."

"Selle peale mõite kihwti otse kohwikoorena juua," kinnitas Tillo-onu käpa õõrudes.

Nüüd oli tarwis asjalugu proua Detleffeni tutwustada ja selle ülesande mõttis Tillo-onu oma peale.

Wihmasadu oli wähenenud, ainult puulehed tilkustwad weel. Proua Detleffeni ja proua Gerstenbergeri leidis Tillo-onu lehtmajast.

"Armuline proua!" ütles Tillo-onu armastuswääriliselt. "Ülehomme läheme Brockenile! Arstide käful. Wastupanet ei aita. Ja minu wennapoeg tuleb kaasa!"

"Jumala eest!" taganes proua Gerstenberger kõhtudes.

"Minult seda mitte. Mina kaasa ei tule!"

Tillo-on seletas nüüd proua Detleffeni oma plaani warjatud wahi asjus ära.

"Pole parata!" otustas proua Gerstenberger. "Emb kumb, kas jääb teie wennapoeg siia wõi mina kaasa ei tule. Mina pean enda järeltulijate jaoks elus hoidma."

Tillo-onu sai rahutuks. Jäi proua Gerstenberger oma otjuse juure, mõis terve wäljasõit luhita minna.

Kuid seal tuli proua Detleffen tale ootamatalt appi.

"Noh, siis sõidame üksi!" ütles ta.

Proua Gerstenberger ahmas õhtu ja Tillo-onugi ei teadnud midagi ütelda.

"Seats otstarbeks peab ohwrit tooma," kõneles proua Detleffen edasi. "Arwatawaste saab teie wennapoeg ülewal selges õhus täitsa termeks."

"Drawoo!" hüüdis Tillo-onu waimustatult.

Wga tahe proua waheline sõprus sai mõru.

Dr. Rõndel teatas otjuse õõrujale. See pilgutatas ainult filmi.

"Sünnib, herra doktor!" ütles ta. "Mina teen enda nii lohkis kui wõimalik."

"Mis teil ju sugugi raste ei ole," wastas doktor tige- dalt ja lahkus oma morfiumpiiriga.

Tillo-onu aga läks Fritz juure ja leidis ta Gottlieb Tõle seltsis woodi ääre peal tuutkimmendkuut mängimast ja joomast.

"Oho," naeris ta. "On teil siin aga lõbus elu!"

"Termiseks, kuldonu!" kisedas Fritz, kes kord jälle wind oli pähe wõtnud. "Elagu kaua! Lühat aastat elagu onu!"

"See on mõistlik sõna!" ütles Tillo-onu ja mõttis nurgaft ihe pudeki. See oli odaw, hapu Moseli wein ja Tillo- onu jõi ainult punast weini, pärast grokfi ärawõõrutamist. Wga ta lbi wennapojaga ometi klaasid kofku.

Waht oli waheajal häbelikult ettetuppa läinud.

"Ülehomme läheme Brockenile!" seletas Tillo-onu. "Meie tahetseft ja proua Detleffen."

"Hurra!" hüüdis Fritz. "Sest saab alles lõbu!"

"Seal pead ja nimelt näitama, et jälle täitsa terve oled," kõneles Tillo-onu edasi. "Dr. Nörenberg korraldas asja. Nii siis wõta enda kofku!"

"Wga kindlaste!" wõttas Fritz. "Küll ja imestad!"

„Goetheweg!“ kirjendas konduktor.

Fritz hüppas välja, õõruja järele. Fritz ei teinud temaga tegemist, vaid wadis otselõhe Brodeni poole. Raudtee pööras pahemale poole, et sealt winda wanda üles ronida. Kui ta kadus, peatas Fritz. Õõruja lähenes puhkides.

„Wõtte mu kaasa!“ wigas ta.

„Ha!“ kirjastas Fritz. „Warijeer! Oleksite wäärt, et teid siin mõne puu külge seotaksin ja ära nälutaksin. Ja ise tahate minu juurde utsehooidjaks saada? Wuih, häbenege!“

Õõruja pea wajuks norgu ja tal oli tdeste häbi. Nüüd ei olnud salalikkus enam kohane. Ja ta tunnistas üles, et doktor Rõndel ta tdeste Fritzju walmama saanud.

„Niisugune salatawal nurjatu!“ wihastas Fritz. „Siin on teile 20 marka haawamise eest, et enam tarwis ei oleks minu peale taebada. Ja siis saate homme minu käest weel niisamapalu, kui Dr. Rõndelise tött räägite, et mina temast weel mõistlikum olen. Saite aru?“

„Sain!“ ütles õõruja aupatlikult ja pistis saadud kuld-tüki westitastu. Siis ronisid nad ihesmeeles Brodeni otja.

Rong oli juba ammu seal ja Brodeni hotelli laiad ruumid olid inimesi kui topitud täis. Tillo-onu istus proua Detleffeni seltsis ühes nurgas ja jõi wahuweini. Proua Detleffeni tõmbas oma iluga tõidide tähelepanemise oma peale. Kellnerid jooksid kähku edasi-tagasi.

Fritz leidis nad warsti üles. Niisamati nuusis ta kusahagilt kaks tühja tooli välja.

Tillo-onu arm ja helbus oli suur. Fritz tohtis enesele ja õõrujale lubada, mis aga tahtis! Tjegi wahuweini. See lõi sündis. Proua Detleffeni auks, kes selle siis ta kui enesestmõistetawa wiisakusega vastu wõttis.

„Selle peale, mida meie armastame!“ ütles Tillo-onu ja lõi temaga klaasid kokku, sellejuures tale sügawalt silma waadates.

„Aga kõwaste!“ hõistas Fritz, kel juba wäite wint peas oli, ja lõi ka oma klaasi sinna wahlele.

„Mujat kõla ei olnud, sest et klaasides wahuwein oli. Õõruja hoidis ennast eemale ja kotas wahetewahel ainult saadud kulda. Ta tundis enda pealegi kangeste austatud olemat.

Fritz lobises, nagu oleks ta lobawett joonud. Alles kui toidud tulid, sai Tillo-onu jälle sõna wõtta.

Fritz pani jalkwätiku kokku ja noris onult sigari.

„Mled ja juba tornis käinud?“ küsis see ojawõtkikult. „Meie juba olime seal. Tore wäljawaade! Wõid peaaegu Hamburini näha!“

„Sinu soow on mulle tänuks!“ ütles Fritz naeratades ja tõusis üles.

Õõruja läks kaasa. Wäljas hiilas Fritz seinäärast mööda rööduni, mille all onu ja proua Detleffen istusid.

„Kas ei lähe meie torni?“ küsis õõruja ja puudutas teda warulast.

„Teie lähete sinna filmapill!“ wihastas Fritz. „Kui mitte, siis olete teiest kahelümmemargalise ilma!“

Ja aruldase kiirusega kadus õõruja. Wäljawaatetorni ümargune röödu oli inimesi täis kui murdu.

Kuid Fritz silmitseis nüüd mängu, mis Tillo-onu ja proua Detleffeni wahel algas. Kõigepealt wõttis Tillo Detleffeni käest kinni, mida wiimane ta lastis sündida, siis surus ta selle oma südame peale, kuna ta sellejuures ise filmi jollitas nagu särng õnge otjas. Siis nihkus ta lähemale. Sest nad istusid sohvale ja waatasid üksteisele silma. Wiis minutit rääkis onu wahetpidamata. Teine mõtles pisut järele, lõi filmad häbelikult maha ja pani wastu.

Fritzju rahu oli kadunud, ta wingerdas naerdes.

„Teil on wiist kõhuwalud?“ küsis keegi möödaminew noormees.

„Ja misjuga need weel!“ naeris Fritz waljuste, kuid ilma et proua Detleffenit oleks silmalt lastnud.

Ta tahtis ju näha, kui kaugele asi edeneb!

Nüüd nihutas proua Tillo-onu poole pead ja punastaski. Krapsti istus Tillo-onu tema kõrwal ja pani kae tema piha ümber. Nähtawaste tahtis ta teda juudelda. Kuid proua Detleffen pani wastu, teiste peale tähendades.

Sel filmapilgul langes Tillo-onu pill kogemata Fritzju

peale, kes, filmad pärani, aknast sisse hirwitas. Nustlaskestel ähwardas ta teda, ehk ta küll ise südames õnne tundis. Ka proua Detleffen waatas üles, naeratas ja nihutas pead. Nüüd ei wiiritanud Fritz enam, vaid ruttas noorele paarile õnne soowima.

„Meie pidamine praegu kiblust!“ ütles Tillo pühaltikult üles tõustes.

„Siidamelik õnnesoow!“ wastas Fritz wiisakalt kumardades, langes Tillo-onule kaela ja andis juud.

„Siidamelik, see õnnesoow, palawaste armastatud onuproua!“ kõneles Fritz edasi ja kaelustas proua Detleffenit, temale ofawalt põse peale juud andes.

Onu oli kui taewast kukkunud. Aga et proua Detleffen, kes nüüd ta pruut oli, midagi ei ütelnud, waitis temagi wennapoja häbematusse üle.

„Ja millal on pulmad?“ küsis Fritz kellnerit kutsudes, et see wahuweini toots.

„See pole weel kindlaks määratud!“ wastas onu ja kehitas ennast kui kalkun.

„Minu armas pruut on alles abielus. Lahutus seisab ees. Tema mees on nimelt waimuhaige.“

Fritzju suust tuli siin. Proua Detleffen lõi filmad maha ja waitis.

„Aga kaua see enam ei kesta!“ hüüdis onu. „Sest mina wõtan selle asja nüüd oma kätte. Küll sa näed, kuidas ma adwokadid jooksma panen.“

„Ja mis saab siis minust?“ küsis Fritz. „Mina wõtaksin heameelega oma lahutuse tagasi.“

„Minugipärast!“ ütles onu armulikult. „Mind see asi nüüd enam ei huwita!“

Sel filmapilgul tundis Fritz oma jala peal õige õrna, taifast, arusaamisest õõguwat wajuust, ja pigistas filmad kinni. Nagu õnnetaw, jowastaw tulejook hoomas see tal wereft läbi.

„Wahest oleks see üsna hea,“ kuulis ta pärast wajuustse lõppu proua Detleffenit ütlemat, „kui sina, armas Tillo, Fritzju asja joonde ajaksid. Ma kahetaksin eluaeg, kui ta minu läbi kuidagi kahju saaks.“

„Ja, aga kuidas siis?“ küsis onu üllatatult.

„Üsna kibstalt!“ seletas Fritz. „Sina määrad mulle elu lõpuni iga aasta kuustuhat marka abiraha. Sellega wõin ma juba ennast eluotfani läbi nälutada.“

„Mina usun ka, et sest aitab!“ toetas teda proua Detleffen ja silitas onu karutäppa.

„Noh, olgu siis, kui sina seda soowid, mu magus pruut,“ ütles Tillo-onu walmilt ja kästis kellnerit tinti, paberit ja julge tuua.

Fritz kirjutas lubamise paberile ja onu kirjutas sellele kibstse filmitsemise järele alla.

„Sol!“ ütles Fritz ja pistis paberi põue. „Nüüd lähen ja otfin õõruja üles. Lõbutsege seni hästi!“

Proua Detleffen waatas tale kohudes otja. Tillo-onu nihkus ilka lähemale ja maigutas juud.

Fritz seisis wäljas akna taga, kuid oli nii ettewaatlik, et teistkorda enam tabada ei wõidud.

Minust musu kerjas onu Tillo, aga proua Detleffen pani ei tea miks wastu.

Fritz hirwitas wäljas.

„Küll sa juba järele annad!“ jostistas ta kahjurõemfalk. „Küll sa juba järele annad, armas Leeni. Mina sind lombist wälja ei kisu!“

Wiimaks ei suutnudki ta ennast enam kaitsta ja suudles onut kelt wärwitud wurusi, aga pööras siis ruttu kõrwale ja tõmbas näo krimpstu. Tillo-onu seda õnneks ei näinud, vaid tundis enda üllõnnelikult olemat. Kuid pidi jälle toolile istuma. Proua Detleffen soowis seda nii. Kuid see oli tal raske ja ta otfis abi.

Kui Fritz wiimaks õõruja seltsis, talle ta kusahagilt kätte saanud ja sellele ta mõned konjakud annud, ilmus, lehwis wärste noorepaari kohal teatud tustatuju.

„Muidugi jääb kõll estotja saladuseks!“ ütles Tillo-onu, õõruja peale tõõritades. „Ja lähema rongiga sõidame tagasi.“

„Kas ei wõiks me tagastaminekul ka Baumanni koopasse Riibelandis minna?“ küsis proua Detleffen.

(Järgneb.)

Tormisel ööl.

Suludes kahiseb sügisetuul
lehtedest paljaks warisend puul.
Pimeduses heitlewad mustad warjud,
on hääli, kui leinakfid, nutakfid pahjud.

Pime on taewas ja pime on maa,
sajab ja sajab otsata;
piiskakfid palju paiskab pilwift,
kui pisaraid walusaid kallima filmift. —

Ei kallim leina, ei pisaraid nuta,
ei pimeduse kartel ka teele ei tõtta,
waid sügise torm peab orgia-püha,
tal hea on hullata, kahjusid teha! —

Ma ükfinda tormis, mind kaisutab tuul,
ei suudle mind ihaldud kallima huul. —
Küll nutakfin nüüd, kuid pisaraid pole,
end heidan siis tunmade walude hoole.

Meg. Timm.

Edjawäljal.

Mõtteterad.

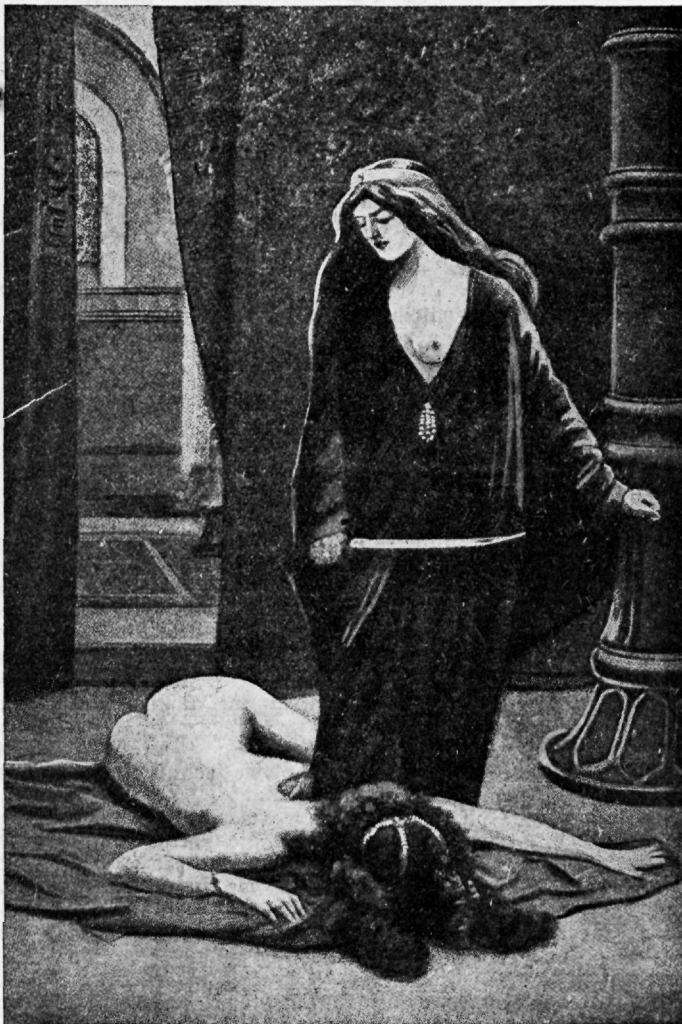
Meie elaksime weel praegugi paradisis, kui aga
Nadamal juba sel ajal ämm oleks olnud, sest see en-
nast wälja ajada juba poleks lastnud!

*

Onn on nagu wiin, — kui teda ülearu maitfed,
teeb ta kahju.

*

Esimene armastus on alati kõige ilusam, sest et
ta ilka lahkumisekuga lõpeb, ja mitte kunagi — abi-
eluseastumiseega. —Im.

Türgimaal. Draama haaremis.

Lepatriinu.

Jutute minu lähemast minewikust.

Neti oli minu pruut. Ma armastasin teda. See kin-
nitus minu poolt ei ärata wist kellegiski üllatust ja ümb-
usaldust. Ma arwan siiski, et parem on, kui ma selle tõe-
asjale, et meie kihlatud olime — meie olime kihlatud ter-
welt kaks kuud — juure liisan, et meie teineteist armasta-
sime. Kas meie armastasime?

Ja! Sest Neti ütles, tema armastawat mind nõnda-
sama kui mina teda. Ma uskusin teda. Mispärast ei pida-
nud ma mitte uskuma? Kas ta ei annud mulle selleks iga
päew arwamata hulga tõendusfi. Sooksis ta mulle ju iga-
kord suure rõemuga wastu ja kallistas mind, kui ma tema
juure sisse astusin; rõemustas mind ju igasuguste üllatus-
tega; kirjutas mulle ju kõige õrnemaid armastusekirju; solis-
tas mulle ju jälle ja ilka jälle magusaid armusõnu, kui meie
ükfinda, kas Wiruwärawa mujumäel ehk Kadriorus, teistest
nägemata kulgil warjatud kohas koos istusime . . .

Mispärast ei pidanud ma siis uskuma, et Neti mind
armastab?

Slus suwepäew ja pealeõunane aeg. Linna tornikellad
kuulutawad wiitendamati tundi. Meie istusime Suure Ran-

nawärawa mäel, kõrgel kingul, wana Rootsi aegse malmist
walatud suurtiiki juures.

Tänane päew on nagu meie jaoks määratud, sest iga-
pool meie ümber walitseb pühakit waiikus. Ma olen
kõige Neti ilusa piha ümber pannud. Tema toetab oma pea
wastu minu palet.

Meie ei räägi mitte sõnagi Pühakit waiikus, mida ainult
wahetewahel maa alt kostew mandõwriweduri wile segada
piilib, on meid nagu keeletuks teinud. Mis pidime meie
siis ka rääkima? Kas ei ole meie üksteisele juba küllalt
armastust awaldanud! . . . Ja magus on ka waiikides armas-
tada . . . Meri on waiikne nagu peegel ja pakub pealeõu-
nafil päikesevalgusel otse suurepäralist pilti. Aga meil ei
ole praegu aega teda waadelda. Meie ootame suure igat-
susega õhtut, mis meile jahedust ja tuuwalgust tooma peab.
Siis tahame merele aerutama minna.

Kuu mõistab ehk rõõkem saladust warjata kui päike . . .
„Ai, ai!“ karjatab äkitselt Neti ja tõmbab enese ehma-
tades küüru.

„Mul oli tundmus,“ ütles ta, kui ma tale küsiwalt ja
imesdades otse waatasin, „nagu oleks üks usfite — wõi tõul
— wõi marbikas üle minu taela jooksnud — ah palun,
waata ometi järele — ma kardan neid hirmjaste — siin otse
kullaugus — kas sa ei leia midagi?“ . . . Ta piilib
kõige seda kohta näidata, kus ta äritawat kõtistust tundis.

Ma waatan ja filmitsen. Esialgu ei pane ma midagi tähele. Viimaks leiab ma aga siiski ühe wäikse, üra mustatäpiliselt lepatriinutele, kes praegu minu mõrja alumise kaelajala pealt tema roosakarwalise siidihalli peale üles tur- nib . . .

Ma wõtan wäikse putuka õrnalt kätte näpu wahela ja panen oma parema käe peopesa peale.

"Baata" — ütlen ma Netile — "ma piidisin iltagi selle kurjategija kinni — kõigeilusam mustatäpiliselt punase- tuuega lepatriinute . . . See tähendab õnne. Niisugust kena loomakest ei tohi mitte surmata . . . Meie paneme ta üsna õrnalt ühe rohelise lehe peale — laseme teda seal edasi ronida . . ."

"Mina näen niisuguseid lepatriinusi kõige suurema mee- leheaga — sina ometi ka?" küsin ma Netilt ja tahan seal- juures putuka puulehe peale panna . . .

"Mina? Mina? Mina wõtan niisuguseid roomajaid ja jalalikka loomi — niisuguseid mardikuid" — wastab Neti — ja samal filmapilgul lööb ta oma päewawarjuwarrega lepatriinu pihta — putuka täpiliselt tiivad lendawad ühest ära — tema õrn kehale on katti pigistatud . . .

Surma otsus oli täidetud, enne kui ma seda takistada jõudsin . . .

Ma hoian putuka katkilitatud kehast käe peal ja fil- mitsen küsitawalt paar sekundi oma mõrjat . . .

Viimaks ütlen ma talle: "Kas ei ole sulle su ema õpe- tanud, et lepatriinut tappa ei tohi? . . . Wäike lepatriinu tähendab wanarahwa usu järele õnne . . ."

Neti naerab. Sealjuures sõnadawad tema walged, wäikesed pärlihambad . . .

"Ei tohi tappa?" wastab ta. "Eh — misugune rumal ebaus! Ma ei wõi putukaid kallida" . . .

"Ebaus! armas Neti? Aga sul wõib õigus olla — see on ehk ka ebaus! . . . Siiski, meie luuletajad, oleme ebaus- likud . . . Seda ei wõi meile mitte pahats panna" . . .

"Mis teie, luuletajad, kõi ei ole! Teie arwate endil tuhat eesõigust olevat. Aga kui ma ka ühesajadaühesja- kümmeühesja neist teile omaks tunnistan — aga eba- usklik olla — ei — see on liig rumal . . . Ei ole sugugi juurepäaline . . ."

Sealjuures naerab Neti heleda, hästi kõlawa häälega. Ma kuulen heameelega tema naeru . . . Selles on midagi iseteadwat liisedust, kuigi wahet mõned waled ja kõrwuhaarawad toonid sekka juhtuwad . . . Aga niid ei meeldi mulle tema naer mitte — kall ja wastik tundmus asub minu rinda.

Ma pööran kõrwale ja wistan katkispigistatud putuka- teha rohu peale . . .

Meie waitime paar minutit . . .

Neti näib lepatriinu juba unustanud olevat . . . Sest äkitselt ütleb ta: "Ah, ma ei jõua sugugi tänaõhtust lootiku- sõitu ära oodata! Aga tule, mu armsam, enne lobiseme weel ühe tunnisele mammaga — läheme minu juure . . . Mamma ootab meid wist juba ammu . . . Sa ei wõi kaua üksi olla . . . Mis ta siis küll üksi peale hakkab, kui sa mind ükskord tema juurest ära wiid — ma usun, paati nõdala pärast kolib ta meie juure — siis on sul ämm majas — tulub sulle ta üsna ära — ega ja muidu elada ei oska . . ."

Viimaseid sõnu on Neti pooliti nokkivald, pooliti äri- tatud tooniga wälja paistunud.

Ta tahaks praegu minu meelesu teada saada.

Mina aga waitin.

Neti tõuseb pingilt üles — tõstab siidihalli kõrgemale kaela peale, nagu tunneks ta külma . . . Siis hakkab ta mäekingult alla sammuma . . . Ma ootan weel mõne filma- pilgu, rohkem teadmataks — siis tõusen ka mina üles ja sammun talle järele . . .

Kuna ma Neti kõrwal edasi sammun, pean ma mõt- lema: Ebaus! — luule! . . . Neti on ebausliku rumaluseks nimetanud. Halastamata on ta süüta loomastele ära tap- nud . . . Meie oleme alles kihlatud . . . Kas abielu kord luulet kaitsta juudab? . . .

Meie oleme Uuele uulitsale, Neti korteri juure jõudnud. Mammakene tuleb meile juba ukse peal wastu. Nagusalt molle muigutades ja kawalalt naeratades filmitseb ta meid

mõlemaid ja küsib sealjuures: "Lapsed, mis meie täna õhtul jõome?"

Neti teab nõu anda. . . Ta nimetab mitmesuguseid toitusi — . . . mma on kõige äärmus . . . Meie saame õige molapäraste õhtusöögi . . .

Ma leiab Netis enesele eestujuliku pereinaise . . .

Siiski: abielu — abielu — luule? . . .

Kas ei ole nad teineteisele täieste leppimata was- tandid? . . .

Ma ei tea seda . . .

Ma tahan selle üle järele mõelda, kui meie kuulgel merel aerutame . . . Wahet ehk räägin ma Netiga ise kord selle punkti üle . . . Ma mõtlen, ta teab ka selles asjas nõu anda . . . —

* * *

Siis aastat on viimasest juhtumiseft mööda. Saatus tahtis, et Neti mitte minu naiseks ei pidanud saama. Lume wahetuhtumine, mida ma aga oma teada pean ja lu- gejale awaldamata jätan, lahutas meid teineteisest . . . Nädal enne ettemääratud pulmapäewa saatsin ma Netile lahkumisekirja ja sõitsin samal õhtul esimese rongiga Wene- maale . . .

Saatus tahtis aga, et ma täna, wiaaastase Tallinnast äraolemise järele, jälle sija pidin sõitma.

See ja ilus augustikuu õhtu. Ma jätan oma asjad wõerastemajasse ja lähen pisut jalutama, et linnas pisut ringi waadata.

Mõttes ja oma ette maha waadates sammun ma mööda Wiru uulitsat alla. Korraka kuulen ma oma seljataga pil- lawat naeru ja lohe selle peale järgmisi sõnu:

"Baata, waata, Alfred, lepatriinu on täna ka wäljas!"

Ma tõstan silmad üles ja waatan üle uulitsa teisele poole kõnniteele. Keegi naisterahwas punases, mustatäpiliselt kleidis ja samawärwiline päewawarjuga jutustab naerdes kellegi isandaga . . . Tema wäritud nägu tuleb mulle tuttav ette ja ma filmitsen teda terasemalt . . .

Järsku käib tulkatus minu kehast läbi — ma olen teda ära tunnud . . .

"Neti!" sõnistan ma oma ette. Tema pöörab näo kõr- wale — õnneks olen ma temast tähelepanemata jäänud . . . Ma sammun ruttu edasi . . .

Kas on luuletajal põhjust ebauslik olla?

Ma arwan: Ja!

„Ecg“

Pildikene tulepiirkonnast.

Usume praegu üsna D. linna külje all rejerwis, et wäsimuseft puhata ja peagi jälle uue jõuga Sakja-põistega heitlema minna.

Niisuguseid wahetusi kraawidest rejerwi ja, ümberpöör- dult, puhkuseft wõitlusesse, tarwitame juba ligi aasta. Oli ilus kewade, weel kenam suwi ja nüüd kurb sügis, mis meelesu rejerwissti tihti nutrats muudab.

Ümberringi raagus kase mets, kaugele, kuhu film ulatab, waltjas-kollane muru, mudafed teed, wett täis kraawid, hall, udune, raske õht ja ei muud midagi.

Siigume aga wäheti et ümbrust waadelda, siis leiame siit-sealt rohkeste mahajäetud lagunenud elumajasi, purus- tatud wiisjapuu aedasi jne.

Kohati elawad aga ka juba inimesed, kes oma maha- jäetud kodudesse tagasi on tulnud, kohati aga ka julgemad, kes kogunisti, oma kodu maha pole jätanud, ehk küll waen- lane omal ajal neist mõnda werstagi eemal ei seisnud.

Tagasi tulejad hakkawad jällegi oma kodukollet korda seadma, esialgu oma igapäewast leiba kauplemisega teenides.

Mida lähemale aga waenlasele, seda mahajäetumaks muutub maakoht. Purustatud elumajad, mõisahooned, her- rastemajad, kuulidest ja pommidest läbi puuritult, lõhutult seisawad nad — kohati ainult alusmüürid, endist kodu tun- nistamas. Siin on kord äge suurteki tuli häwitustööd teinud, maapind sügawaid aukusi täis ja ifegi alusmüüri- dest pole kiwi kiwi peale jäänud.

Mägiline maapind on sõjaväe reservi täis. Sügavale mäekülgedesse on ruumikad muidonnid kaevatud mis, sõjaväele sooja talvelorterit pakuvad. Seestpoolt palkidega wooderdatud, laed tublike palkidega mitmekordsest kaetud, aknad, uksed, narid, ahjud ja nii edasi, kõik nii nagu peab olema.

Ei paku enam metsad marju ega seeni, ei wiilapuu aiad maitsevat wilja, ei meelita enam järved-tiigid suplema, nagu waremalt, — sellepärast ainult: soe tuba-magus jutt — ja wabad ajad kaowad kiireste.

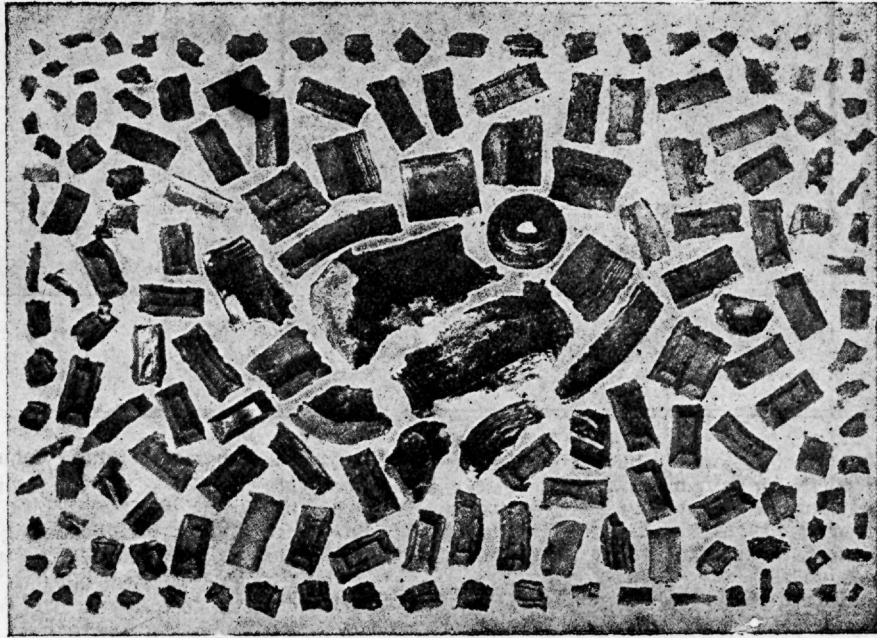
Oleme wabad igasuguste muredest, mis praegusel erakorralisel ajal pea kõiki erainimesi piinawad. Ei tunne sühtu puudust ega saia nälga, mis kodustel ammune häda. Ei tunne liha paastupäewi ega külma tuba, ei korralikkude saabaste puudust ega soojade riiete waja puudust. Ja kui ajalehtede eht kodustäijate läbi sealsetest puudustest ei kuuleks, ei oleks aimu millegi hädadest.

Läheme reservi ära kraawidesse waenlase wastu, kus muidugi raskusi rohkem, iseäranis sügiste heitliste ilmade läbi, aga meeleolu on üleüldiselt siiski hea — mureta, ja sagedaste annab lõbus laul sellest kõige paremat tunnistust!

Loodame tulewikult kõige paremat!

Dige terwitatud kõik kodumaalased ka. Teile kõige paremit soowib

sanitar Gustaw Bruel.

Shrapnell. Nii mitmeks killuks lõhteb üks shrapnell.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Wootele Mejitäpp.

LXXIII.

25. juuni. Täna ennelõunat lahtusime siit suurepäralise männimetsa alt, läksime D-ni mõisast mööda, weidi pahemale poole, tuleliini lähemale nihkudes, kust kogu aeg elaw suurküki tulewähetus kostis.

See ääres kaswawad kirsipuud, kes meile warju põletawa päikese kiirte eest pakkusid. Need kirsipuud on jämedad palgid, et waewalt tiwe ümber kinni ulatad wõtta. Kõik oksad on longus walminud ja walmitwa wilja all. Nii mõnegi puu otsas näed soldatit, külaneidu wõi noorikut kirsise noppimise kallal ametis olewat.

Peataime jällegi suurepäralise tamme metsa all. Kuid siin on mets, õigemine padrik, waewalt läbilaidaw — sarapuud, metsõstrad, ja -tikrad, puks- ja metsõunapuud, katarwad hiiglatammede ja lastede alust. Nägin siin ka seda kodumaal nii haruldast wõsupuud — näsiniine puud, mida arstirohuna tarwitatakse. Tema koor ja mahl on väga kihwtine.

Siin metsa all olime öö. Öö oli wiimane ja wilu. Hommitul tegi waenlane katset peale tungida, kuid tema katse löödi terge waewaga tagasi.

26. juuni. Täna saime jälle posti ja kui kogemata lombel sain ma selle postiga ka mõned eestikeelsed ajalehed, nimelt „Päewalehe“, „Tallinna Teataja“ ja „Postimehe“. Nüüd olime meie eestlased, kodumaa uudiseid lugedes, väga õnnelikud.

Õhtul liikusime tuleliinile ja jäime kingu warju mulla-koobastesse. Täna õösel lasti meid puhata ega saadetud luuramisele.

Hommitul algas elaw suurküki tulewähetus. Waenlase kuue- ja kahetkoltsed sumadaniid lendasid pahiseses üle meie peade ja tustisid, kui hiiglasead, rõhkides maad. Shrapnellid lõhtesid, umbes sada sammu meie ees olewa metsa kohal lämmastawat gaasi, seda Raini suitu, laialilaotades, mida aga tuul koha laiali puhus, ilma et ta meile mingit kahju oleks teinud. — Waenlane arwab meid selle metsa all wiibima, kuna meie aga lageda wälja peal kingu nõlwal endid maa sisse kaewasime. Nii on tema paugutus metsa pihta asjata.

LXXIV.

27. juuni. Täna õhtul saadeti meid luuramiskäigule. Öö oli pime ja wiimane, sealjuures weel rõske. Tuul on wilu, mis kuni üdini lõikab. Ja on ju teada, misugune see soldati riie on . . . õhukene pluuse ja piiksid, wana sineli tüll jne . . . Bagana hea on see sineli siiski — tema peal magad kuuma ilmaga, küllega täidab ta waiba kohuseid. — On saatus sulle määratud sõjas surra, on sineli sulle puusfärgiks.

On dige pime, kui lõunamaa öö, kui meil sügisel, nii et kogu sammu peal midagi näha ei wõi. Edasi liituda oli waja tasa, ettewaatlikult. Leed otsida oli mõimata, poe sealt, kus pimedam, kus ja ennast rohkem warjata wõid. Iga filmapill wõid waenlase luurajate salgaga kottu puutuda, ja ega siis armu ole, kui neid rohkem on. — Peaasi, ja ei suuda siis ka seda täita, mis jaoks sind wälja saadeti. „Pugege rullisse!“ kõlab sõjastades komando.

Böörasime kõrwale, rullisse, mis kohati üle pea ulatab. Wägew, pea walminud rullis. Taganewad austria lased ei jõunud teda ära koristada. Rahju on safta, kuid parata ei ole midagi — sõja aeg. Kuulataime sagedaste. Ei ole aga midagi tahtlast kuulda, wiim kahised mööda kõrsta. Kusagil kaugemal krocksub konn.

Wiimati lõppes rullis, lõppes wäli, astusime pehmesse soosse. Juhiks oli meil poistikene-rullilane.

„Kus sa meid wiid!“ kätatasime temale, „tahad sa meid siin lautas ära uputada!“

Astusime ridastikku. Oli kitsas, kõwa põhjaga jalgte, mis pehmest soost läbi wiis. Sammusime üle kinkude metsa. Ilus tamme, lastede ja paplite salu. Metjaalust täidab pea läbipääsemata pähli-, metsõunapuude, tiirn-, puks- ja

Aleks. Reimann,
Kotivere kr. Kaelast ja
jalust haav. Parandusel.

Karl Lille,
Tallinnast. W. Jaapani
 sõjas oln. 4. j. Georgi rist.

August Kaus,
Märjamaalt.
Austrias sõjavangis.

Jaan Walting,
Tallinnast. Sõja algusest
tegemas sõjaväes.

Karl Grossfeldt,
Sarku w.
Tegemas sõjaväes.

näsininepuude, metsfõstarde ja tikrade ning barbaritõbe rüga. Mäletan sarnast metsa, kui karjapoisina oma esivanemate talus Rõuel teenisin. Seal laugasterikkas rabas S. järve ääres on mitmed kõrgustikud, künkad, mida wõhmadeks kutsutakse. Nendel, mõne tiinu suurustel wõhmadel, kasvab sarnane mets.

"Sundub suitsu õht!" sõnab poisike. "Austerlastel on lähedal."

Meil oli maja järele uurida, kus wastane asub ja on neid palju . . . Ühe sõnaga, kõiit, mis wõimalik.

Metsas oli nii pime kui kottis. Nagu tuntud kõnekään ütleb — ei näe sõrmegi suhu pista. Romistad pea iga samm peal. Kergeste wõid siin waenlasega kokku puutuda. Omadest olime umbes wersta poolteist eemal. Poisike ronis ühe tamme otsa ja sõnas:

"Nad on õige lähedal. Wõib õige paljusid tulelõtteid näha."

Korruga kuulsime oma ees krõbinat. Poisike ronis ruttu tamme otsast maha. Ta hüüab midagi oma keeles ja astub ettepoole, kuna ta meile käega heidab, et meie female õige waguvalt järgneme. Reegi lähines temale padrikust. Meie piiratsime ta ümber. Wangiwõetu oli Austria jäägripolgust, niisamuti rufinlane. Oli omadest maha jäänud ja ära elsinud.

"Kui palju teid on?" küsis poisike.

"Wieksest."

"Kuhu poole teised läksid?"

"Nad tulid ka siia poole."

Meie hakkasime neid otsima ja piitõidime nendest peagi kolm kinni. Istusid tulelõtte ümber ja keetsid wõhtsi. Tuldud luurajad.

"Kus neljas on?" küsisime meie.

"Ta komistas kinnu otsa, nikastas jala ja läts tagasi."

Nende wanem ütles, et nad filmapilku ootawad, kus nad hakkadena ennast wangi wõiwad anda. Pea terve jäägri polk seista rufinlastest koos. Elu ei olla hea — poolnälgas ja wäljalannatamata kare distsiplin.

Nii wõtsime meie kerge waewaga neli wangi, kes meile jutustasid, kus waenlase rezerwid ja batareid asuwad, palju mehi kaewikutest, misjused kaewitud jne. Peale selle seletasid nad, et hommilul austerlastel nõu on meie pahemale tiwale peale tungida. Nii täitsime meie oma ülesande hiilgawalt.

Meie ülemus teatas asjast polguilemale ja täna hommiku, 28. juunil, kui meie alles magasime, löödi austerlaste pealetungimine kerge waewaga tagasi. Meie saime oma ülemuse kui ka polgu komanderi poolt kiita.

LXXV.

30. j u u n i. Õösel käisime luuramisel, kuid midagi isearalikku meie korda ei suutnud saada ja tulime niisama targalt tagasi, kui läksime. Tulelin uus. Tulime siia endistest kaewikutest umbes wiis wersta paremale poole, walt tunaeila õösel.

Päewal kuulsime, et õösel kaheteisikümneenda roodu alamlipnik kes noorema õhwitseri kohuseid täitis, surma on saanud. Ta oli kaewikust, mis kõrge ja üle pea ulataw, sellepärast wälja astunud, et waenlast ligemalt uurida. Seal tabas teda wastase hästisõitnud kuul.

Juba siis, kui ma siia tulin, panid mind imestama austerlaste kaewitud oma hiiglasügewasse maa sisse kaewatud koobastega, mida meie rebasteaukudeks kutsume. Täna päewal kui õõffelt luuramiselkäigult tagasi tulin, oli mul wõimalik neid ligemalt järele uurida.

Sundiaukudest olen juba siinkohal ennem kirjutanud ja need on lugejatele selle laudu juba tuttawad, rebasteaukude ligemat kirjeldust ei pea ma mitte ülesliigiks. Dieti on, nagu öeldud, wiimased sügawasse maa sisse kaewatud muldonnid. Madalad maatõhad on rebasteaukude kaewamisteks kõlbmatad. W. maatõhad aga oma kõrge pinna ja kinkudega on nende kaewamisteks sünnis. Pealegi on siin wesi wäga sügawal — harilikult on kilataewud kümme-wiisteist silda sügawad. Silm ei näe kusagil winna ega koo-guga kaewu.

Rebasteaukudel on ifka enamaste kaks käiku ja nad on kaewiku põhja ehitatud. On maapind kõrge, on kaewik üle silla sügaw. Rebasteaugu sissetõkk on kaewiku põhjas, rebasteauk ise waenlase pool, kuna aga harilikud kaewikutes olewad blindõhid just wastuotsa on ehitatud. Õõje kaewiku põhjas wiivad umbes kümme-wiisteisikümneend trepiastet, wõi sula Cesti keeles öeldud — madet, alla maa sisse ja wiimase mademe juures algab rebasteauk. Harilikult on need augud seest kas palkide wõi siikatteliskiwidega wooderdatud, mitmed raudahjud sees ja umbes poolteist silda kõrge. On sarnane rebasteauk maan- wõi kivitsee alla ehitatud, ei suuda ka kõige raskem tšhumadan teda purustada. Muul maapinnal ei tee šrapnell, wõrjer ega wäljahaubitša saadetus rebasteaugule ühe hoobiga weel mingit wiga.

Nii kaitsewad need rebasteaugud waenlase suur-tiiktitule eest wäga hästi. Pommitta nii palju kui tahad, kuid rebasteaugus on kaitset, on hädaohuta wiibida. Seisa piisti, istu wõi ole põhkude peal pikali, waenlane ei suuda sulle oma pommidega midagi teha, nagu meie rebasele, keda august ainult wälja tuleb suitsutada. Waenlane neid rebasteaukusi ei märka. Ka on nad hästi maskeeritud — nende sissetõkkude kohal on mitmekordsed ofastraat tõkked, mis weel soomustatud kilpidega kaetud on. Suhtub aga suur-tiiki saadetus siiski ühe sissetõkku ummistama, jääwad teised wabaks. Seniiks, kui midagi paremat ei ole ülesleitud, on rebasteaugud kõigeparemaks kaitseabinduks.

Austerlastel on W. maatõnnas rebasteaukusi õige palju. Reid on terwele wäerinnale õige rohkest ehitatud juba esimesest kaewikuteliinist alates. Reid on isegi nõnda palju, et neisse terwe wäeosa, kes kaewikutes wiibib, paigutada wõib. Nagu näha, on rezerwikohtades mõnes nendes alaliikelt elatud.

(Särgneb).

Woldemar Jürisson,
Ratwerest. 3. juulil 1916
lahingus langenud.

August Palgi,
Loolidpeet. Wõrumaast.
29. aug. 1915 teadm. kadunud.

Peeter Kull,
Kaardiväes sõja algusest.

Aleks. Lindemann,
Narwast.
Segewas sõjaväes.

Aleks. Reinik,
Ratwerest.
Segewas sõjaväes.

Kuidas minust aus inimene sai.

S. Rosjon.

Wana Batisten oli aus paabimees.
Kord sõitsin ma temaga merele.

Batisten oli kaua aega merewäes teeninud ja oli õppi-
nud meremees. Kui ma sellest juttu tegin, vastas ta üks-
kõikelt:

— Ma pole mingisugust kiitust ära teeninud. Omas
noores eas oleks minust warsti turjategija saada võinud.
Mul tulid enne raskeid katsumisepäewad üle elada, kui
minust aus, tubli meremees mõis saada.

Ta heitis anku üle paadi äkire wette, pani õnged sisse
ja kõneles siis waitse häälega edasi:

— See oli juba ammu. Ma olin alles kahelkateisti-
kümne aastane. Isa oli mul surunud ja ema hoolitjes üksi
seitsmehingelise perekonna eest, kellede hulgast mina kõige
wanem olin. Ma jooksin terveid päewad merekallast mööda
ümber, püüdsin wähtsi ja ottsin ilusaid, lainetest wälja-
loobitud tiitarpisi. Wõnikord püüdsin ka kalu ja müüsin
neid naabritele, kalakaupmehele, odawa hinna eest ära.

Mu jelleaegne parem sõber oli kõhetu, walgenäoline,
wanemateta Rag. Waene noormees, kes juba palju
kordasid parandusemajas oli istunud ja ise sellega liidelda
armastas. Ükskord hommikul, kui meie kahelisi kalda uulit-
jal kõndisime, näitas ta käega juure uhte maja poole ja
jõistatas:

— Waata, näed seal seda uhket herrastemaja. Kolm
päewa olen ma siin teda walwamas käinud ja olen nüüd
otshjele jõudnud, et seal ühtegi inimene hinge ei ela. Maja-
omanik, kui ta teenijad on kõik kuhugile ära sõitnud ja
uhked on kinni keeratud. Aga ometi... kõõgi üks on ära
muustatud. Näed, wõti seijab ees!...

Ma ei olnud seni ajani weel üalgi midagi warastanud.
Aga, peab tähendama, et see halb wiga külgehakkaw on, ja
pealegi mõistis Rag ülearu hästi teist wõrgutada ja
oma nõusse meelitada. Ma hakkasin nii siis — nõusse...

— Saagi jagame wennalikult eneste wahel ära, — lijas
ta lõpuks juurde, kui nägi et mina asja poolt olen.

Sellesama päewa õhtul, kella üheksa ajal, liikusime meie
jelle maja poole, tundmata tulewikule wastu. Ettewaatli-
kult vonisime kõrgest plankiaist üle ja wargilikult hiilisime
uhjeni. Ilma juurema waewata olime warsti kõõgis. Suppa
astudes oli selgeste kuulda, kuidas wälimine üks tugewa
hooga kinni lendas.

— Mis ja seal uksega kolad, loll? — kawatse ees sam-
maja sõber, arwates et mina uft kinni tõmbasin.

— Ma ukse juure praegu ei saanudki, — wastasin ma.

— Siis oli see tuul. Lähme edasi!

Meie ees oli teine üks, mis sõõgituppa wiis. Rag
wõttis taskust küünla, süütas ta põlema ja walgustas
ruumi, kus meie wiibisime. Ka sõõgitoa üks ei olnud kinni
keeratud. Mõne sekundiga olimegi juba sõõgituas.

— Mis see tähendab? .. Ka see üks kargas kinni! —
hüüdis mu sõber poolohmatuse, poolimeestusega.

Nii see oli; ka see üks kargas, nagu wäliminegi, meie
taga suure hooga kinni. Meie ei annud jellele aga suure-
mat tähendust, waid pöörasime oma tähelepaneku sõõgitoa
sissejõeade peale. Tuba oli maitserikas. Nurgas seisis juur
puhwet, patšude klaasustega. Niikulitel kiirgasid hõbe-
dased kohwi- ja theendud ja kunstilised, nikerdustega kaetud
ülekuulatud wõi ka läbituldsed waasid.

— Kurat wõtku! — ütendas Rag — ega ma siia
wahtima tulnud. On siin midagi, millest rikkaks wõime
jaada?

Ta waade langes kaminasse, kus neli puuhalgu korra-
likult ristamisi olidwad. Halgude all lasus terve hunt tuhta.

— Siin on natuke jahje — tähendasin ma naerdes. —
Kas ei teeks me tuld kaminasse? —

— See kamin on ijeäralik, — rääkis Rag, asjatund-
jana puuhalgude peale wahtides. — Need halud seijawad
seal saladuslikelt, kahtlust äratawana. . .

Ta urgijes natukene aega tuha sees ja tõi korraga
kaminaist wõidse kastikese nähtawale. Kastis oli sada lü-
dori. Kulda nähes, muutus sõbra nägu ärarääkimata
õnnelikuks.

— Raha, raha! — jõistatas ta rõõmsa ärewusega.

— Korista ruttu raha ära ja katsume, et minema saame,
— andsin ma nõu.

— Sul on õigus, sõber.

Ta rubis raha taskusse ja astus siis ukse juure.

Korraga tuli ta huulte üle wägew wandefõna, mis
mind inestama pani.

— Noh, üks on ju kinni — pomises ta ehmatanult. —

Siin, nagu näha, on meil jala-automat lukkudega tegemist.
— Mis seal on? — küsis sõber, käega ukse külge löõdud
silbileje peale näidates.

Minna lugesin:

THOMAS DERTI
inshener.

Sala-automat lukkude spetsialist-täendaja.
Kõige parem püüis wägiwaldsete wõtjate
kättesaamiseks.

Mõne minuti pärast kustus küünal ja meie jäime täie-
lisesse pimedusesse.

— Meie oleme nagu rebased lõksus, — pomises Rag
wihajelt.

Neli ööd-päewa tuli meil pimedas wangitojas mööda
saata. Kõige selle aja sees ei saanud meie midagi suhu
pista. Ma tunnistatan teile awalikult, et ma praegu weel
sellest aru ei saa, kuidas ma terve aru juure suutsin jääda,
ja mitte hulluks ei läinud.

Esimesed ööd-päewad elasime meie alalises hirmus üle;
näitas, nagu tuleks keegi, keegi salajane, nägemata... iga
filmapiik arwasime ukselingi lõõstust kuulma. See oli met-
sallise hirm, kes ootamata nägemata püüisessse sattub, tea-

des, et nüüd teda õnnelik tulewit ees ei oota. Me jooksmine abitud toas ümber, komistamine laudade ja toolide otja, raputamine wahest uft ja langefime jälle jõuetult maha. Wiimaks ilmus nälg ja janu.

— Olets ometi üks kannukenegi wetti!... pomises Rag.

Mina olin jälle tangeste nälgane ja wastafin:

— Parema oleks juba tükikene musta leiba...

Warsti wõitis nälg teised tahtmised ja himud ära ja meie jäime igatsufega seda aega ootama millal, kas teenrid eht herrased ise kodu tulewad. Mendel olid luugid ees ja nii walitfes toas täielik Egiptuse pimedus, wõib olla weel pimedamgi.

17) Mu sõber pööras järgmiste sõnadega minu poole:

— Kuule Batisten, üks tund weel niisugust piina kannatada, on palju hirmsam, kui eluks ajaks sunnitööle minna!

Ta jõud oli lõpulitult nõrkenud, see oli ta häälestki tundo, ja aeglaselt kobis ta kapi kõrwale nurka.

Ma katfufin teda rahustada:

— Noh sõber, kannata mõni minut, — kõnelesin ma, majaperemehed ja naesed tulewad warsti. Nemad, nagu näha, on Nizzas karnewalil. Meie wõime neid iga minut oodata.

Wiimaks tuli lord ka minu kätte. Eht ma küll rohkem wälja kannatafin, kui sõber, läksiwad mul jalad siiski wiimaks, nõrgaks ja ma langefin pörandale. Pea käis ringi; filmade ees keerlestaw punasjed tiirud; meeletõhad olid nagu pihvide wahel ja kõrwad kumisefid. Ma pigistafin filmad kinni ja jäin lootma, et uni ühes surmaga ligineb, aga ei tulnud und ega ka surma. Nüüd hakkafin ma sõpra sõimama:

— Kelm! Suli! Waras! Selles oled sina üfti süüdi, sina petfid mind fta... Nüüd pean ma sinu pärast ära kärwama...

Rag ei wastanud. Tal ei olnud selleks enam jõudu.

Wiimaks, neljanda päewa õhtul — ma lugefin aega seina taga tikfuma kella järele — kuulfin ma, et Rag midagi jõhb wõi imeb. Onnetu imes werd. Oli omale kae fise hammustanud.

— Mine eemale, — rääkis ta kähisewa häälega, — mul on hull mõte, tahan fünd ära süüa... Ma lähen hulluks... Kuidagi wiifi roomafin ma temast kaugemale, ära teife nurka.

Wiimaks, järgmisel hommikul, kell löi seina taga parajaste ühefta, kuulfime meie awatawa ulke praginat. Ka luugid aknate ees tehti lahti ja hele walgus löi meile filmi.

Tuppa astus inglane Thomas Derti, temale järgnes abikaasa ja fiis teener.

Inshener oli noor mees, punatas-kollaste wurrudega ja targa, kõrge otfaefisega. Meie seeswiibimist märgates, pööras ta rewolwori otja meie poole.

— Siin on midagi inetut, kõlbmatat juhtunud! — kifendas ta, iga sõna rõhuga wenitades.

Meie paluwad pilgud ja hale kurnatud wältnus kistus ta suu naerule. Ära nähes, et meie kardetawad waenlased ei ole, lasti ta kae, mis rewolwrit hoidis, langeda.

— Waata, mu armsam, rääkis ta, end abikaasa poole pöörates, — minu salalukud ei ole mitte kasuta.

Ta naeris rõõmsalt ja hakkas Inglisteelt kõnelema. Mina sain sellest niipalju aru, et ta oma luffufi ülistas.

Ma langefin tema ette põlwili ja palufin:

— Palun andke üks kruus wetti ja tükike leiba... Me ei ole neli ööd-päewa midagi söönud. Sureme nälg.

Abikaasad läksid, uft eneste järele kinni liides, teife tuppa. Meil tuli weel kaks tundi hirmsat piina kannatada.

Wiimaks hakkafinwad abikaasad, ilma et meie peale tähspanemist oleksid pööranud, ifulalt hommitueinet wõtma.

Do! kui teie teate, kui suurt enesewalitsufst see nõudis, pealt waadata, kuidas mõni samm sinust eemal inimesed peenitesti toitufi maitfewad, aga ja ife enam neli ööd-päewa iwa fuhu pole saanud. Uskuge, see oli kõige suurem piin, mis nad meile walmistada wõifinwad.

Kui hommituföötl lõpetatud oli, helistas fir Thomas kella. Ilmuwale teenrile anti tarwitised käfud ja wiimaks ometi oli aft nii kaugel, et mulle, kui ka minu sõbrale klaas õlut fuhu kallati. Siis anti weel tükike leiba ja kruus wetti.

— Ja nüüd, — rääkis heafüdamline inglane, — wõite fiis... koju minna. Jään lootma, et tulewitfus enam minu juure wargile ei tule ja hoiatage ka oma ametiwendast feda tegemast. Ma ei ole mitte igaford nii heas meeleolus, pidage seda meeles!...

Teener wõitis kõil hõbedased asjad, mis meie omale olime wõtnud, tagasi, pani kuldühtrid oma kõha peale, käänas fiis Rag'i tastud pahempidi ja forjas kõil kuldrahad kofku ning kofkas meid lõpuks ufje taha.

Järgmisel päewal astufin ma wabatahtlifena laewa-wälke teenistufesse.

Mõistatus.

(Pildite suurelinna elust).

Kui ma sügifefta wilude ja wihmade ilmadega wahel uulitsal ringi longin wõi kofka wagunis pingil kükitan ja aega olles moodiarmastajaid naisterahmaid filmitfen, fiis tükib wägife ja wägife mulle meelde üks wana Cesti rahwamõistatus...

See mõistatus on ifeeneft wäga lihtne ja ilmafiilita. Seda on kahtlemata kõil meie edumeelsemad daamid, teha Cesti wanawara päris „tegelikult“ huwitaf, lugenud, kuid selleft hoolimata — jätafin tema fiin paigas na' enefe teada.

Wahest on „tšensuri olude“ pärast niimoodi parem!...

Nendele auwäärt lugejannadele aga, kes Cesti wanawara pole uurinud ega ka wanaema fuust „widewiffu wifates“ wanu mõistatusi kuulnud, tahafin tähendada, et see mõistatus, kõiges oma täbarifus redaktfionis, ühte meie kodumaa kasulikumat kodulindu tähendab.

Olen julge selle peale, et kui ja selle mõistatusje kellegile daamile, kes Pariifi moodibest lugu mõistab pidada, üles annad ja fiis tale järsku juure peegli, milles terwe ta kogu näha, ees hoiab, — et tal fiis nii hästi mõistatus, kui ta kostus kõhe meelde tulewad.

Cesti peeglis leiduks umbes järgmine pilt: Sulgedega, kunstliste killedega ja paelajuppidega ilustatud tübar, — see ole's... t u t t.

Mina — olgu see kas lihtfaks „Cesti fiilif“, wõi ka „kolme wõlwig“ Greeka oma — see oleks n o t t.

Kaela ümber kobrafe, rebafe- wõi kasfinahafst krae eht „boa“: — t u d r u s u l e d.

Kõrgeb, korfetiga üles „wõlwitud“ rinnad, — p u g u... .

Siis — altpoolt poolümargufest wäljalõigatud ülrüide hõlmad, — t i i w a d.

Ja lõpuks: selle, ifeeneft dige tiheda fulekatte alt wahiwad wälja põlwifst faadit riietest wabad jalad, mida wae-walk-waewalk dredad wõrkjulad wõi „ajour (loe: afhuur)“ — nagu neid linnatõhas nimetatafje — tawatad... .

Kas te' pole fiis kunagi trehwanud nägema mõnda niisugust „Balfack'i eas“ — na' 30. eluaasta ümber — „gimnaffikat“, liihitfes kleidis ja ajourfultis, kusagil uulitsa-nurgal wõi silla peal kange keerlewa tuulepuhanguga wõit-lemas?...

See, waat', oligi meie praegufeaja moodinaifterahwas — ülemine lehaofa pakfuste riietesje mähitud, alumine aga „tuule ja taewa kätte“ jätud... .

Pilt, mis wäga tuntud Cesti rahwamõistatus meelde tuletab.

Teen jägawa kumardufe teie ees, auwäärt daamid ja neitfid, kui mu joonistatud pilt teile hästi ei meelbi, wõi kui ta liig lame wälja on tulnud, aga — ma kõnefen ju nendest, teha praegu fiin ei ole!...

* * *

Sõidan Petrogradis tramwais... .
Oktoberi öö. Linn on enefe ileni pakfu, rõste udu fiisse mähkinud. Suled wilkufwad nagu kasffilmad pimedast nurgast. Külm. Ma kifun enefe palituhõlmast hoolega kofku, kuid fiiski titufwad judinad üle teha.

Kes ei tunneks Petrogradi hilist sügise dõbb? ..

Minu kõrwal istub noorutene õrnemašoo ehitaja — hiline teatrist tulija. Ta on väga moodsalt ja maitserikkalt riides ning, nähtavaste, paremast seltskonnast pärit. Mis tema juures aga iseäranis filma tootab, on — ainult paar tšentimeetrit allapoole põlwe ulatav unbrut ja — juidist [muidugi filma järele otjustades] ajourjukad ..

Silm puhkab meeldimusega nende tenade ümar-guste jalgade peal: nagu parema kunstniku hästi lordanud woollitõdd on nad peenemaitselise edvistusega wälja sirutatud — mitte nii, et teegi nende otja pitkali komistats — ei, waid nii, et sa neid, tahes wõdi tahtmata, pead nägema.

Meeldiw naabrus. Kuid häda .. minu iludus nohiseb ja aewastab, aewastab ja nohiseb .. ja wäike ilus lüakene muudkui läib aga — muhwiist nina juure ja nina juurest muhwi.

Mul tuli kahju temast.

„Teil on wiist kõwa nohu?“ julgen ma wiimaks kaastundlikult küsida.

„Ja. Petrogradis on see ju harilik nähtus“, wastab mulle weidi läbi nina hell hääletene, kolaw nagu hõbedane kellutene.

„Ei tea, kas wõiks nõnda üleüldistada. Meesterahwad tunnewad nohu wististe wäga harwa.“ jonnin mina edasi. „Ma ei taha uskuda — meesterahwad on üleüldise palju õrnemad, kui naisterahwad,“ jähwab naabrina.

Neiu elutarkus paneb mind imestama. Julgemats saades jatkan ma juttu:

„Ma ujun seda küll. Kuid praegusel ajal nohu mehi palju ei tülita — seda wõite kas wõdi aptegist järele kuulata.“

„Misparast siis ei tülita?“

„Üsna lihtsalt — jelleparast, et meil kõil kehaojad ühtewiisi kaetud on, kuna teil aga .. palun lahkeste wabandada, kui ma, na' meesterahwa — õigem: arstijest seisukohast otjustades .. wäike üleüldise märkuse teen. See on .. ma pidin teilt küsima, kas teie pole wähest kuulnud iäärast rahwasuust wõdetud mõistatust olewusest, kellel küll saba järki seljas, kuid — kellel siiski, na' õelda, terve keha üleni hästi kaetud pole? ..“

Minu ilus naabrina ei aewastanudki jelle minu küsimise peale. Waatas ainult kord wihaselt minu otja ja — pööras mulle selja ..

Nähtawaste oli ta nende seast, kes wana Eesti kulda pole uurinud, ega isegi kõige lihtsamaid rahwalikku mõistatust ei tunne.

Järgmisel peatuspaigal oli ta juba wagunist kadunud ..

Rafal ja neiu. 6 =

Isegi seda olen ma kuulnud, et puutwilla-wabrikandid tahtwat tasukuratite hinda 200% wõrra tõsta, sest et selle kauba tarwitamine wiimasel ajal toleba kiirusega kaswawat.

Samal ajal tõuswat aga ka kuulmata kiirusega — ühes wõihindadega — naisterahwaste wõrkjuttade hind ..

Taewatene küll! ..

Kahju mul nägusatest noorutest.

Kuid kahetseda tuleb ka õnnetuid abielu-mehi. Sest kudas poewad nad õhtul woodisse, ühe teki alla, ühe niisuguse olewusega, keda nad „armsaks tibulejeks“ nimetawad, ning — kelle jalad külmad on, nagu jurnul?!

Prrrr ..

Breedil Tõht.

1917. a.

„Meie Matsi“ tähtsamat

on ilmunud. Kilmnes aastakääl. Tähtsamat on kõil tarwilikud teated, kodumaa adresid, linnade juhid ja asunduste adresid. Palju huwitawat lugemist ja piltidega kaunistatud nalja. Hind 40 kop. Saada igast raamatukauplusest.

Õstmisega rutake, on wähesel arwul trükitud.

Teaduse kirjastus Tallinnas, Harju ja Riiutli uul. nurgal 46/15
Sisefakäil Riiutli uul.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine wältab edasi.

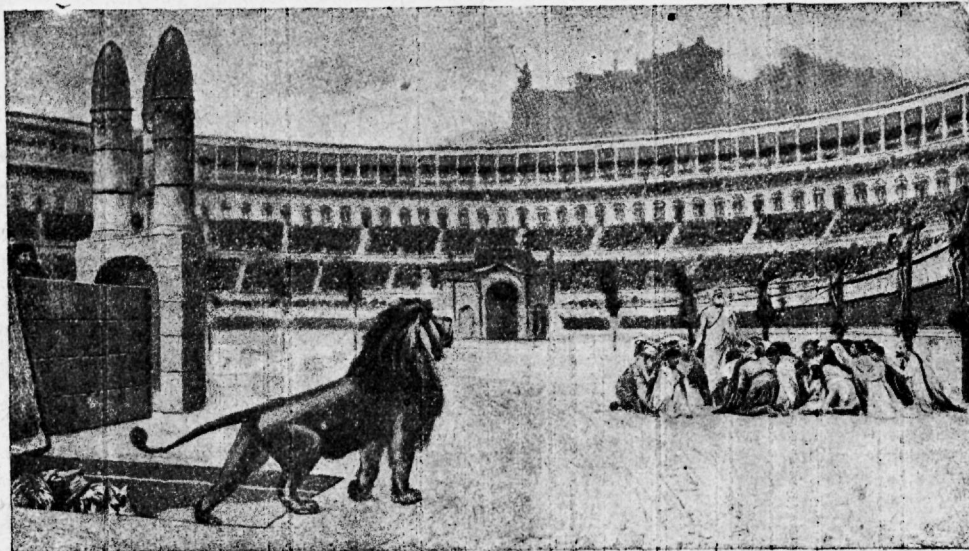
Tellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toimetusest ise ära wiles: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume seniist adressi nr. teatada.

Toimetus ja tallitus:

Tallinnas, Harju ja Riiutli uulitsa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatukaupluses.

Wõib olla, et ma, kõlblisest waatekohast otjustades, wäga halwaste tegin, et ma oma ilusa istenaabri ära pahandasin.

Aga ma tegin seda, tõepoolest, ilma mingi paha tahtmiseta, ainult puhtast kaastundmusest õrnemašoo wastu. Sest weel hiljuti kõneles mulle tuttaw rohuteadlane, et praegusel ajal kõil Wenemaa aptegid nohurohtudest tühjad olla, et ligemalt 90% meie moodinaisterahwastest jalgade jootõwõtpe pödwat, j. n. e.

Rooma tširkuses wanal ajal. Suttamõistetute ots.

Seda ja teist sõjapäewilt.

Sabata.

Kaupluse ees, kus suhkurt, petroleumi ja muud häid asju müüdatse, on ilmatu pill saba. Ujawiitets ja tiidimusest kostawad äksikute sabas olejate suust hüüded:

Raine: „Sa jumalute küll, millal see ometi lõpeb?“

Tõeline: „Rahumäel, tädike, ei enne.“

„Rõwaga“ isand: „Ka see ei ole hea lõpp, surnukirstud on hirmsas hinnas.“

Raine: „Sa Jesuse!“

Lehepoiss: „Müüd ei saa ka surra ilma tšekita — katku aga. On sul aga tšek käes — wõid jalad firewile tõmmata. . . Elukalliduse vastu wõitlemine!“

Raine: „Ja puid, neid pole lootagi et saad!“

Tõeline: „Eks isandamehed saawad.“

„Rõwaga“ isand: („oma hobusega“ mööda sõitwa linna poole tähendades): „Näe, waat neil pole tarwis sabas seista. Jialgi ei näe neid.“

Lehepoiss (põlastades): „Need on — sabatad!“

*

Enehetapja.

Elukallidus, sabad, tarbeainete puudus ajasid Swanowil nõnda himu elust ära, et ta otsuseks tegi seda rasket elu lõpetada. Browningi kandmise luba oli tal, mis selle plaani täidesaatmist märtsa tervendas.

Enehetapmine oleks waeleid sugulasti kurwastanud, kes Swanowi armastasid.

Päew enne seda tähtaega, mil Swanowil nõu oli maapealse eluga jumalaga jätta, läks ta matusebüroosse. Ta tahtis teada saada, kui palju matused maksma lähewad, et selle summa siis sugulastele järele jätta.

„Misjugune kläss meelbib teile kõige rohkem?“ küsis Swanowilt punasehabelega sell hiirsoos.

„Kõige lihtsam. . . toredust meie ei armasta.“

„Kas surnuwanker elektrilampidega?“

„Mis jaots see ilutulestus, mis saatjate peale ainult rõhuwalt mõjub.“

„Neli hobust ees wõi kaks.“

„Rahest on küll.“

„Kas metallist surnukirst wõi puust? Ka puust on müüd hindas, materjali ei ole ja warsti hakkame 500 rubla

wõtma. Materjal on meil kuitw. . . Wabandage, palju laternakandjaid soowite, need on müüd väga kallid.“

„Üks ainuke.“

„Üks ei ole ilus, lubage juba kaks kirjutada.“

„Üks!“ Swanow pidas wiisalt oma tahtmisest kinni.

„Kuuseokkad. . . ise juba malfame kinnelordset hindu. Waibad, soowite lihtsamad wõi toredamad?“

„Kõik kõige lihtsam.“

„Tuleb umbes tuhat rubla. Siis on kõik lihtne ja wiisakas.“

„Ma mõtlesin rublat poolteist sada.“

„Müisuguseid hindasi enam ei ole. . . Palja riide pealelõõmise leest surnukirstule malfame juba 10 rubla, warsti aga hakkame 100 maksma.“

Swanowi pörutasid need liiatasu hinnad südametähega põhjani. Ta läks kodu ja jättis enesetapmise ette wõtmata.

„Müisugust pillamist ei wõi lubada,“ ütles ta iseenele, „minu warandus ei ole nii suur, et enesetapmisega lõpetada wõiksin. Kui aga matusekulud sugulaste kanda jätta, sõimawad nad mind marodjoriks. Jään seni elama kuni puufärgi, laternakandjate, kuuseokste, hobuste jne. peale kindlad hinnad määratakse.“

Swanow elab südametäiega ikka veel siin maa peal. W. W.

Kui preilid puudrita jääwad. . .

„Herra Ohakas, teie olete riigiwolikud, olete rahwajaadid. Teie peate protesteerima. Peate tingimata. Peate kohe!“

„Olen alati walmis teie soowisi täitma, proua Mandel, aga mille vastu ma siis pean protesteerima?“

„§ 87. laialdase tarwitamise vastu. Terwe edumeelne ajakirjandus protesteerib juba, aga teil nagu ei oleks suud peas olewatki. Ah jah, mis õeldakse selles paragrafis?“

„Selles paragrafis õeldakse, et. . .“

„Ah, ükskõik, ma ei tahagi kuulda. Mulle on sellest küll, mis ajalehest kuulsin. § 87. põhjal tahetakse seadust maksma panna, mis siidi, piitside, jameti, lõhnaõlide ja iluduserohtude sissewew Wenemaale ära keelab. See on ju otse mäsule kihutamine.“

„Di, oi, proua Mandel, teie ehmatate mind! Kes siin mäsjama hakkab?“

„Meie kõik. Meie naisterahwad! Kõigepealt tõstab mäsju proua Kalliskivi. Tal on mees, esimeseks, suure ameti peal ja, teiseks, on tal juuksed juba wiis aastat hallid, wärwib aga mustaks. . .“

„Kas tõeste? Proua Kalliskivi?“

„Oh ja Jumal! Näe, ärewuses lobisesingi wälja. Ainult, Jumala pärast, see jäägu juba meie wahetele. Uusõna, ma ei tahtnud seda!“

„Muidugi, muidugi. Ma ei lausu sellest kellegile sõnagi. Pealegi ei tähendaks ainsa proua Kalliskivi mäsju veel midagi.“

„Oh teie arwate, et proua Kuldtee, preilid Saareleht, Tammeots, Koohipuu temaga ei ühine? Nad kõik puuderdawad, wärwivad ja ülepea. . . ülepea ei saa nad ilma iluduserohtudeta elada. Ja äkki — ära keelata! Ja mind ei pea teie milkski? Ka mina tõstan mäsju. . .“

„Ka teie? Kas tõeste siis ka teie — wabandage mind — ennast wärwite?“

„Olete arust ära! Kui mina mäsku tõstan, siis müüdi ainult. . . ainult siidi pärast. No jah, siidi pärast. Mis te naerate?! Kui wiisatas proua teid palub protesteerida, siis peate ka protesteerima, aga mitte naeratama. Kuulete?“

*

„Naiste“ mobilisatsioon.

Samara kub., Ruskaja Slobodkas hakkasid jutud ringi käima, et lähemal ajal 18—23-aastaste neiuude „mobilisatsioon“ välja kuulutatakse.

„Mis jaoks?“ küsisid need neiuud, kes kogu ei uskunud.

„Eks itka sakslase vastu.“

„Aga kas mehi veel wähe on?“

„Ääe, sakslane seab ka oma neiu sõjariistu. Nüüd aetakse neiu neiu vastu. Neiu hakkawad sõdima.“

Suurem osa jäi seda seletust uskuma. Dotasid ainult veel kasku.

Emad sattusid ärewusesse. Lütred naljatasid vastu:

„Koh, mis siis, — anname sakslastele pihta, näitame alles, tudas sõditakse.“

„Oh neiu, oh kullakesed!“ narritasid neid poisimehed. „Teie oma õrna olemisega teeksite küll paremine kui mehele lähetsite, sest, nagu kuulda, mehenaisa ei wõetawat.“

„Olge itka?“

„Ja jah, tahtlemata ei wõeta.“

Külasse sõitis maakonnailem. Külawanem pärima:

„Kas kätte wõlakoogu kokku ajada? Neiu mobilisatsiooni pärast.“

Maakonnailem puhles naerma.

„Eas“ lähewad parem mehele.“

Ja sõitis ära.

Külawanem aga andis külaelanikkudele maakonnailema sõnad teada.

Ja hakkasid ka emad oma tütreid tanu alla sobitama. Kõsilased käisid perest peresse.

„Manja, ja mine mehele, kellele tahes mine, meie ei teela.“

„Juba ma, emale, leidisin omale kallima.“

Kõhlastid endid neiu niifugustega, kes neile armsjad olid, ja ka niifugustega, kelle peale waadatagi ei tahtnud.

„Mobilisatsiooni“ pole veel olnud. . . Ja kui tulebki: Ruskaja Slobodast ei lähe ükski neiu sõdima. . . Nad kõik on nüüd — kinnitatud.

Rits.

Juhtumine eesliinil.

Tuld ei tohi eesliinil näidata, sellepärast kraapisime meie oma wahipeal oleja sõbraga maa sisse augu, kuhu siis teine meist, põlwili lastes ja wihmakuube üle pea wistates, tikuft tule illes tõmbas, ja nii wõistime meie rahulikult ja algupäralise ülesleiduse üle waimustades suitsetada. —

Wastasel korral aga wõib waenlase kuul, suitsu otjas tuld märgates, suitsu kõige lõualuu ja hammastega ootamata kombokel ära wiia, ja pimebas ei ole ei suitsu ei ka lõualuud wõimalik üles leida. Neist mõlemist on aga kole-daste kahju, sest mõnigi kord annatsid Gesawi kombokel oma sündimise ehk ka teenistuse eesõigused piibutäie tubata eest ära, ja niifugusti wägilasti 20-aastajaja lõpul juba ei ole, kes waenlase kuuli, kui ta hammaste wahel leinab, katki hammustats, ja tükiid waenlasele vastu filmi tagasi sülitats; ainult wanal hallil ajal, kui veel ilm niifugusti wägimehi täis oli, nagu see teel sõitja talumees, kes hobuse, kui ta ära wäsis, koorma otja wistats, ja siis, wantri aistest kinni wõttes ja koormaga edasi sammudes, sõnas:

„Jah — on omalgi raske wedada; mis see waene elajaloom veel peab tegema?!“

Nüüd on inimesefugu nõrgem, ja mitte üht wägilasti ei leidu, kes tammetiwigiga ehk eesli lõualuuga, (mida siin nii tihti inimikkude kehade otjas märgata on) waenlase tema

Albania mustlase neiu.

raataia tagast urgastest välja kibutats — ei. . . Nüüd piitab igailks sügawamale maa sisse pugeda, kus oma elunatuse üle julgem wõib olla, mida wa helbe taewataat nii „jaopärast“ on määratud, et üksainus tinatükike selle filmapilt wõib ära riisuda. — —

Nii siis suitsetasime oma sõbraga kordamööda, iga krõbinat ja krabinat terafelt tähele pannes, ja iga otja kättiminemise peale püüa kätte tõmmates.

Kolme sammuga peale oma ümber ei olnud midagi näha, sest noor kuu on nii edew, et ta pikka palwet tahab, enne kui mõne päewa pärast täielikumaks muutub; ka tuul oli waitinud, ja hommituse poolpimeduse kätte all ei olnud midagi kuulda, mis waenlase jalajast pealetungimisest oleks wõinud tunnistust anda. Nii oli meie tuju harilik ja igapäewane; ainult uni, mis niifugustel juhtumistel kui luupainaja peale tükiid, tahtis meid ka praegugi piinata, nii et meie mitmesugused abinõud tema eemale peletamisest tarwitusele pidime wõtma, nii kui: äkki üksteisele ruskataga vastu küljekontisti mürkata, mis peale juigutaja ehmatas, ehk jälle üksteisel märja kuuseotsaga mööda mokke tõmmata jne.

Äkki oli waenlase traataedade pool midagi tirinat ja krõbinat läbi õõwaituse kuulda, mille järele äge piisilastmine algas.

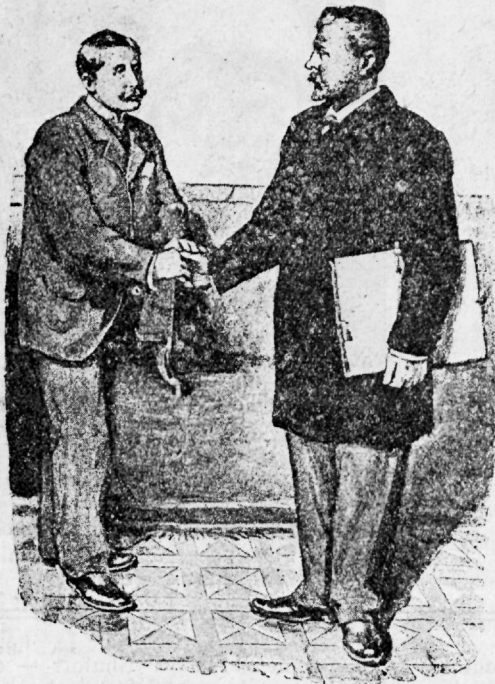
Et meil mingisugust isäralist kasku ei ka teadet ei olnud, siis, lastime oma jaoks niifuguste juhtumiste jaoks walmis olewate kraawikeste sisse maha, ja haarasime oma tulenuiad, kõrwu kikki ja filmi pärani ajades, pihtu.

Pea segas end waenlase liinil pragisewate piisipaukude sekka ka wihane kuulipilduja kärin, helgihetitad nii kui roomafid pahemale- ja paremalepoole, wagujaid põesaid ja puud walgustades, ja praksudes lõhkesid raketid õõsises õhus, oma lõhtemist mitmewärwiliste tulejoontega tõendades.

Tihti lendasid kuulid wingudes üle meie peade, — aga seda juhtus, selle pörguliku lastmiselärinaga wõrreldes, nii harwa, et meie selgusele tulime, et waenlane oma traataia peale, mis meist umbes poolwersta kaugusel oli, lases.

Selgihetitaja walgusel märkasime, et meie kaitsekraawides, mis jülda kolmkümmend meie taga, furnuwaitus walitses, ja nii murdisime waenlase äkilise lastmise üle ilmaasjata wastust otvides pead. Kas saatis meie taewataat ühe legioni inglid abiks, kes nüüd ilma meie teadmata waenlasele peale tungiwad, nii et ta oma traataia peale pidi lastma.

Logika.

Pangapidaja: „Aga miks te täna nii hilja ametisse tulete?“
Raamatupidaja: „Käisin juukselõikaja juures.“
Pangapidaja: „Töö ajal siis just?“
Raamatupidaja: „Aga juuksed ju kaswawad ka töö ajal.“

Müüri testis umbes kolmweerand tundi, ja pea hakkas hommikupooline taewaserw pillamööda walgetis tõmbama, mis selgeste päewa tuletut kuulutas.

Hommikul ootamise meie põletawal uudishimu tungil oma luurajate tagastulekut, kes läbi pöestaste õõhise lahingu põhjust järele uurima olid saadetud. — — —

Pea ilmusid nad ja seletasid, naeru tagasi hoides ja tõhtu kinni pidades, et waenlase traataed mitmest kohast nende eneste kuulidest rikutud ja purustatud olla, ja õõhisele lastmisele neid — metskits oli peinud, kes läbi jookstes traataeda jalgupidi kinni oli jäänud, ja, lahti rabeledes, end itka rohkem aiatraatide sisse oli mäsänud, neid raputades, mille tagajärjel elektritellakased ja kõiksugused muud lärmitegemise abindud helisema hakkasid. —

Waenlane aga mõtles, et meie salaja õõhise pealetungimise toime panime ja roomates traataeda lõikame.

Muidugi sülgasid nad, oma eesküüst märgates, tuld ja tõrwa. Aga mis mõtles waene kits, — kas naeris ta ta sakslase äparduse üle enne surma, või palus ta usklikul südamel oma piinajale ilmaaegse piinamise ja ehmatuse eest werist kättetafumist. See on teadmata, sest et meist keegi nii suur filosoof ei ole, et ta kitse hingeelust selge pildi mõtiks anda . . .

6. 10. 16. Eesküütil.

R. Kaasik.

Lähtis raamat taskulampide tarwitajatele!

Ruivad galwanielemendid.

Sind 30 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu „Teadus“ Tallinnas.

Bruti rubla.

Bruti rubladest on meie lugejad muidugi kuulnud, paljud neid isegi ootunud, sest et teda „õnnerahaks“ peetakse, üle terve Benemaa.

Kellel Bruti rubla taskus, sellel on alati õnne — kaardimängus, lotomängus, isegi „kull ja kirja“ peale mängides.

Bruti rubla „ajalugu“ on suuremale osale fiiski wiist tundmata, sellepärast tähendame ta siin lühel üles.

Riigipangas oli kasapidaja Bruti.

Nagu teisedki panga kasapidajad kirjutas ta rahapaberitele alla — ainult rublalistele.

Seal raistas ta aga hulga kroonuraha ära ja poos enese ühel halwal päewal üles.

Poodute kohta räägib aga rahwasuu ammu, et need mängijatele õnne toowad. Nõõr, millega ennast see wõi teine õnnetu üles poonud, on hinnas; iga kaardimängija on õnnelik, kui tal tüükse seda kallist asja taskus on.

Aga siin ei olnud mitte lihisa enesetapjaga tegemist, waid peaosja etendas Bruti allkirjaga rubla.

Warsti peale kasapidaja tragikalist lõppu mängis keegi N. ühes Petrogradi klubis kõik oma raha — mitu tuhat rubla — ära ja wõttis siis wiimase woorimehe jaoks jäetud rubla taskust.

Mängijad on ebausklikud nagu külanaised.

Enne oma wiimase rubla mängu panemist silmitses N. ta üle.

Rubla oli nagu rubla itka. Pruunikas kollane, riigikulli ja kahe allkirjaga.

Seine nendest kasapidaja Bruti oma.

„See on ju seesama kasapidaja, kes enese neil päewil üles poos,“ tuletas N. hiljutist ajalehe sõnumit meelde.

„Wõib olla ehk toob poodu mulle õnne!“

Ja ta pani wiimase „Bruti“ rubla mängu.

Ja wõttis kolme minuti pärast 75 rubla.

Mida laugemale — seda rohkem.

Koidu ajal, kui klubi kinni pandi, ei olnud ta mitte ainult oma kaodatud tuhanded tagasi wõitnud, waid peale selle weel teist nii palju.

Järgmisel päewal oli ta uueste klubis ja wõttis jälle. Bruti rubla aga seisid tal hoolikalt kokku wõbitult westitaskus.

Nädala lõpul oli N. juba rikas mees.

Jutt sellest Bruti rublast lagunes laiali, esmalt klubides, siis pealinna rahwa keskel ja, lõpuks, üle terve maa.

Lihisa paberirubla hind hakkas tõusma.

„Bruti“ rubla eest makseti hakatuses 2, pärast 3 rubla . . .

Aga weelgi kerkis hind. Makseti 10 rubla, isegi 25.

Üli juhtumine, kus üks Moskwa adwokat ühes mänguklubis Bruti rubla eest 250 rubla maksis.

Ühel tuntud mängijal Petrogradis on 100 „Brutti“.

Ra Monte-Karlosje on Bruti rubla wiidud, et seal wõita. Kuid wäljamaal kaotas „Brut“ oma mõju. Kõik rahad tema omaniku taskust weeresid mängupõrgu kasakse.

Räägitakse fiiski, et üks näitlejanna Petrogradist Bruti rubla „abil“ Monte-Karlos ligi 100.000 franki wõitnud.

Isegi Amerikasse on Bruti rubla kuulsus tunginud.

Keegi Petrogradi elanik sõitis, õnnestaw Bruti rubla taskus, New-Yorki. Kuid jäi seal paljaks.

Wiimases hädas wõttis ta oma Bruti rubla wälja, et selle eest siilia osta. Sealjuures jutustas ta ühele tuttawale amerikalasele Bruti rubla lugu. See sattus waimustusesse ja ostis „Bruti“ kõrgema hinna eest ära.

Nädala pärast jäi ta ootamata suure päranduse, mida muidugi Bruti rubla teenuseks luges.

Nonda jäi Bruti rubla ka Amerikas kuulsaaks.

Meie Matsi järgmine (117.) sõjanummer ilmub 12. nowembril.

Elus furnu.

Hiina muinasjutt.

Mandarin San-Wing-Bong-Schuar — ilus ja uhke mees — tabati kuriteo pealt, madmoajel (mademuafelle) „Paradiisi naeratuse“ kausust ja mõisteti maakonna kubeneri Erang-Kom-Te poolt surma. Kuberner — elurõõmus wana-mees — armastas ise „Paradiisi naeratust“ — ilusat neidu, suurte mustavate silmadega, lateeritud sõrmeküüntega ja nõudusliku suutesega.

Muidugi ei wõitunud kohus kubeneri otjust kinnitama, ja mandarin San-Wing-Bong-Schuar ootas surma.

Kord oli väga külm hommil.

Mandarin seisis Dugusemõistmise platsil põlwili ühes teiste kurjategijatega, nende taga hoidis timuk De-Bler mõela käes, mis teraw kui habemenuga, walmis süüaluste päid maha raiuma.

Sel hommikul töötas timuk nii kiireste ja mõel oli nii wahe, et mandarini mahalöödud pea taela otja jäi. Külm oli nii kange, et haawa ääred filmapill ühte liitufid ja werd ei woolanud. . .

Peale hullkamist läksid timuk ja soldatid riistwiina jooma, haawatuid saatusse hoolets jättes.

Mõne minuti pärast ajas mandarin San-Wing-Bong-Schuar enese üles.

„See on huwitaw!“ ümises ta, „kas ei soni ma? Wannun Konfutse nimel, ma olen wiist weel elus! Kas tõeste timuk mind unustas?“

Jah, ta oli elus, tõusis püsti ja läks. . . Kõigest kehast küllma pärast wärises, otsustas mandarin trahterisje minna, et klaasi palawat teed juua ja soendada. . . Ta astus sisse, küsis omale klaasi teed, istus laua äärde. . . Hirumus ette-vaatamatus! Sooned ei olnud weel jõudnud kottu kaswada, ja palaw tee häwitas filmapill kõi küllma töö. . .

Mandarin ei jõudnud teed ära juua. Tema pea hakkas wankuma, waarus õladest ja kukkus mürtjudes põrandale. . .

Palku ei puudunud, et trahteripidaja ja kellnerid ehmatusest rumalaks ei läinud.

Lehm.

Wallawalitsus.

Ukse wastu, suure laua taga, istub wallawanem ja lehitseb mingisuguseid paberisi; paremal pool istub kirjutaja; ta safinud pea on külje peale wajunud, ja ta kirjutab hoolikalt kubermangu walitsusele ühte paberit puhtalt ümber. . .

Krigisesdes läheb üks lahti ja sisse tuleb hall talumees. Ta jääb ukse kõrwale seisma, kumardab esmalt wallawanemale, siis kirjutajale.

Kirjutaja wastas terge peanoogutusega mehe kumarduse peale, wallawanem aga pajatas:

— Tere, Stepan! . . . Mis uudist on!

— Tulin teie armulise jutule, Taras Mitritsh: õnnetus juhtus. . .

— Õnnetus? misugune õnnetus? Kas hobune surma sai?

— Ei. . . lehm. . .

— Lehm? Mis tal siis häda oli?

— Jah, seal ta on! . . . Minu lehm kaewas sinu lehma, ja see lõppis ära. . .

— Minu oma?

— Nii jah! . . . Mis nüüd teha?

— Noh, kas ja siis ise ei tea? . . . Seaduse järele — ja maffad mulle lehma wälja — ja asi on korras!

— Mees sügas kõrwa tagust ja lausus:

— Ühtne! . . . Kuid asi ei olnud nõnda, isake Taras Mitritsh, kui ma rääkisin. . . mitte sugugi nõnda. . .

— Noh, kuidas siis?

— Koguni ümberpöördu: sinu lehm kaewas minu lehma, ja see lõppis ära. . .

— Näed, nõnda oleks sa kohe pidanud rääkima, aga mis fina teed. . .

Kütepuude puuduse puhul.

Landmann on oma küljelulefega jalutuslõigul. See ääres seisab kerjaja naisterahwas, „laps“ süles. Kohe tähendab proua oma mehele: „Mist, ole hea, waata, kas tal mitte puuhalg seal mähtmetes ei ole. Kui ja, siis osta kohe ära!“

Wallawanem sai tujaseks ja hakkas masinlikult paberisi lehitsema. Ühikse waheaja järele, jala pealt jala peale waarudes, küsis talumees haledalt:

— Mis siis nüüd peab tegema, isake?

— Hm. . . Jah, tõeste ei taipa, wend. . . Arwa ise: mina ei õpetanud ju oma lehma sinu lehma kaewama.

J. J.

Mõistatus.

Kuifagil feltkonnas mängiti „mõistatuste“ mängu. Igakuks sealolejatest pidi tingimata ühe mõistatuse ütlema. Järg jõudis ühe õige kohmetu ja nüri nooremehe juurde. See katkus küll kõigest wäest midagi meelde tuletada, kuid asjata — midagi ei tulnud meelde. Ta lahkus tähelepanemata jaalist ja läks tööti.

— Küsin teenijate käest, — mõtleb ta.

— Ta astus koka juurde, kes parajaste ani sisetonda harris.

— Wasfili!

— Mis te soovite?

— Ma mõtlen ühe asja peale. . . Andke mulle üks mõistatus mõista; kui ma ta ära mõistan, siis läheb see asi täide, ei mõista ma teda ära, ei lähe ka see asi täide. . .

— Kas soovite kergemat või rängemat?

— Kergemat.

— Olgu: minu isa ja minu ema poeg, aga mitte minu wend; kes see on?

— Noormees mõtleb.

— Ei suuda ära arwata?

— Ei. . .

— See on ju koguni kerge. . .

— Ei saa aru. Ole nii hea, seleta, mis see on.

— See olen ma ise!

Mõistatus meeldis noorele mehele. Ta tuleb uhkelt saali. Teda wõetakse hülletega wastu:

— Kuhu teie kadusite? Seie kord! Andke mõistatus.

— Noormees räägib julgelt ja kindlalt:

— Olge nii lahked: „minu isa ja minu ema poeg, aga mitte minu wend.“ Kes see on?

— See olete teie ise!

— Aga ei ole õigus, — see on kott Wasfili. J. J.

Ütles terawalt.

Restoranis istuwad wenemees ja sakamees.

Wenemees sõbb kala, sakamees — sealihha.

Wenemees hüüdis kelnerile:

— Inimene, klaas wiina — kas ja ei tea, et kala wee fees ujub?

Sakamehele meeldis wenelase teraw ütetus ja ta mõtles ta midagi tabawalt ütelda:

— Kuule, pois! Klaas wiina — aga tahab juua.

J. J.

Tallinna elanikud, kes kowadel puudelorra numrid wõtsid, talwet mööda saatmas ja ootamas, millal nende järjekord ette tuleb.

Meie lapsed.

Rats wenda, Zutu ja Rusti, sattusid looduseloo pilti waadates sigade suurtuse üle riidu.

„Ma ütlen sulle, Zutu, et on väga suuri figu! . . . Sa pead mind uskuma, sest et ma terve suwe maal olen elanud ja palju koduloomi näinud, sina ei ole aga pealinna suwemajadest kaugemale saanud.“

„See ei tähenda midagi. Ma olen ometigi figu näinud...“

„Misjuguiseid figu sa wõisid näha? lahju, nälginuid, kuid leidub figu, kes meie papast palju pahemad on.“

„Waletad. Misjuguiseid pafse figu ei wõi olla . . .“

„Miks sa mind usutad ja waidled, kui sa ei tea . . .“

„Aga küsime papa käest?“

„Eähme. Kiil ta ütleb sulle sedajama.“

Zutu ja Rusti astuwad isa kabinetti. Sel ajal olid seal parajaste mitmed asjaajajad. Isa küsis lastelt:

„Mis te tahate?“

„Papa! Rusti ei usu, et ilmas misjuguiseid figu on, kui sina oled!“

J. J.

Kuul.

Üks wana jahimees jutustab lugusti oma jahimehe elust, mis wõimatuid imeid ja haruldasi juhtumisi täis olid. Reegi kuulajatest hakkas nende tõelikkuse juures kahtlema.

„See ei ole veel midagi,“ hüüdis jahimees pahaselt; „ma jutustan teile veel palju imekikuma loo. Ma tulen parajaste wäiksest metsatukast põllule ja näen, kuidas jänes ja hunt kahekesi päewapaistel ennast sojendawad. Laadin kähku püüsi kuuliga. Loomad märkasid seda ja jooksid kahele poole laiali: hunt paremale, jänes pahemale poole. Mis nüüd teha? Ei wõi ju misjuguist head juhtumisi, kaks looma ihe pauguga tabada, mööda lasta . . . Waat, mis ma tegin: sihin kahe peale ja lasen. Paugu juures läheb kuul lõhki: üks pool tapab jäne, teine haawab surmawalt hunti . . .“

Jahimehelt küsitakse:

„Kust teie misjuguiseid kuulisid saate?“

„Sje walan.“

J. J.

Otstarbekohaselt.

A. (klubist koju tulles B.-le): „Aga oli sul siis tarwis seda kahtkümmend rubla, mis sa mulle wõlgnesid, kõigi tuttawate nähes tagasi maksta. Seda poleks ju jüugugi tarwis olnud!“

B.: „Tead sa, see awalbas igatahes head mõju, nii et ma neilt, kes seda pealt nägid, igal ajal jälle raha wõlgu wõiu wõtta!“

Iseäralit.

Salunaine (oma wäikese poistpõngerjale): „Kuule, Ants, oled sina ka üks must elukas: illeika alles pesin sul käd puhtaks, ja täna on nad jälle juba sopaga koos!“

-Im.

Pole wiga.

A.: „Baromeeter kuulutab tänaseks õige halba ilma ette.“

B.: „Tühja kah, — kui ainult ilm itusaks jääb!“

-Im.

Sõber.

Noormees (oma tuttawale): „Kas pole tõsi, sina oled mulle ilka üks kuldawäärts sõber?“

Teine noormees: „Muidugi, muidugi, aga seda ütlen ma sulle kohe ära, üle kolme rubla ma sulle kiil mitte laenata ei wõi.“

-Im.

Pagana äpardus.

Peretonnaija (kellel kohtupristaw wõla tasumiseks klaweri kinni pitsseerinud): „No on aga pagana äpardus! Alles eila lastsin klaweri kümne rubla eest häälele seada, — oleksin ma seda ometi ette aimata teadnud!“

-Im.

Itka kordamööda . . .

„Sa mis siis harilikult sünnib, kui teie mees purujoob-nult koju tuleb?“

„Siis kolgin ma tema läbi.“

„Ja kui ta enese siis wälja on maganud?“

„Siis kolgib ta minu läbi!“

-Im.

Need lapsed ka!

Emma (külaliste juuresolekul kohwilaua taga): „Aga, Alfi, kes siis ninarätiku üle laua teisele kätte ulatab!“

Alfi: „Ah, mamma, ega seal weel sees midagi ei ole!“

-Im.

Pulli tarkus.

Suwitaja Linnapreili (taluperemehele): „Miks teie pull mind alati nii kujukalt põrnitseb?“

Peremees: „Wist äritab teda teie punane bluuse!“

Linnapreili (imestanult): „Jah, see wõib kiil nii olla, sest et bluuse on tõeste liig wanamoodi. Aga seda ei oleks ma kunagi uskuda teadnud, et üks loom nii täpisealt seletab moed teab!“

-Im.

Uus ülesleidus! Sõjamehe fulepea.

Kirjutab ilma hindita, lihtsalt palja weega. Hästi otstarbekohane sõjameestele.

Hind 30 kop.

Ladu „Teaduse“ raamatukaupluses Tallinnas.

Järgmises numbris hakkab ilmuma uus roman „Kadunud poeg“.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest taehele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Довв. воен. цензурою.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaason.

Wäljaandja J. Muni.

M. Schiffer'i trükk, Tallinnas

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR